

Kartleggingsverktøyet TWEAK med tilleggsspørsmål

TWEAK med tilleggsspørsmål fylles ut av den gravide selv, på venterommet eller under konsultasjonen. Når utfyllingen skjer på venterommet må det følge med et skriv som informerer om hovedhensikten med kartleggingen. Forslag til informasjonsskriv finner du under knappen "om TWEAK". Når skjemaet fylles ut under konsultasjonen bør jordmor eller lege gjøre annet forefallende arbeid, slik at den gravide ikke føler seg iaktatt. Det kan bidra til mindre underrapportering. Den gravide må få informasjon om at kartleggingsskjemaet er anonymt og vil kunne oppbevares til statistisk bruk.

Den elektroniske versjonen av Kartleggingsskjemaet skåres automatisk. Den papirbaserte versjonene skåres av fagpersonen i henhold til skåringsmanualen. Manualen ligger under linken "om TWEAK".

TWEAK med tilleggsspørsmål brukes for å identifisere risikobruk av alkohol blant gravide. Målet er å kunne fange opp de som trenger mer informasjon og støtte, og de som trenger oppfølging eller henvisning videre på grunn av drikking som kan innebære risiko for barnet. TWEAK med tilleggsspørsmål er ikke noe diagnostisk verktøy.

Hvordan introdusere TWEAK med tilleggsspørsmål

Det er viktig å introdusere for den gravide at TWEAK er innført som rutine og at alle gravide blir spurt om sine alkoholvaner. Denne rutinen er ikke et kontrolltiltak, men en kartlegging for å kunne gi riktig oppfølging til de som trenger det. Det er viktig at alle gravide blir spurt, for å hindre at noen føler seg stigmatisert. TWEAK med tilleggsspørsmål er anbefalt gjennomført så tidlig som mulig i svangerskapet(uke 6-8) eller ved første konsultasjon.

Det kan være nyttig å starte introduksjonen med litt bakgrunnsinformasjon om hvordan skjemaet er bygd opp. Skjemaet består av i alt 8 spørsmål. De første 5 spørsmålene omhandler alkoholbruk det siste året. De 3 siste spørsmålene henviser til alkoholbruk før graviditet og under graviditet.

Kartleggingen er frivillig. Det er viktig at den gravides selvbestemmelse respekteres. Dersom den gravide ikke ønsker å fylle ut skjema, er det viktig å utforske dette videre i en samtale.

Hvorfor bruke et standardisert kartleggingsverktøy

Målet er at hjelpeapparatet skal bli bedre til å identifisere alkoholproblemer på et tidlig tidspunkt, slik at de kan gi et tilbud til den gravide og partneren. TWEAK med tilleggsspørsmål er et enkelt verktøy som er praktisk å benytte og som forbedrer opplysninger om alkoholbruk betydelig sammenlignet med vanlige rutinespørsmål. Opplæring i bruken av TWEAK er lite krevende og kan enkelt læres. Standardiserte spørsmål kan gi samtalen struktur og sikrer at man kommer innom viktige tema i forhold til alkoholbruk.

Hvor mange spørsmål er det og hvor lang tid tar utfyllingen?

TWEAK med tilleggsspørsmål består av 8 spørsmål. Utfyllingen av skjema tar cirka 2-4 minutter. Du

finner mer informasjon om kartleggingsverktøyet ved å trykke på knappen "om TWEAK" oppe til høyre i det elektroniske skjemaet.

Blir det satt en alkoholdiagnose?

TWEAK er ikke et diagnostisk verktøy. Skal en diagnose settes, må kriteriene i ICD-10, skadelig bruk eller avhengighet være oppfylt. Kriteriene på skadelig bruk og avhengighet finner du i pyramiden i lærings safarien.

Hva skjer med informasjonen som blir gitt?

Når skjema er utfylt, skal lege eller jordmor gjennomgå besvarelsen sammen med den gravide og evt. partneren. Etter gjennomgang skal skjemaet makuleres eller kunne oppbevares anonymt til statistisk bruk.

Hvordan blir skjemaet lagret og hvem vil få tilgang?

Utfylt skjema legges ikke inn i journal. Det føres på helsekortet og i journal at "TWEAK er utført". Scoren skal ikke skrives i journal. Hvis samtalen resulterer i tiltak, dokumenteres det i den gravides journal med begrunnelse. Taushetsplikt gjelder etter den enkeltes fagpersonens bestemmelser, og til enhver tid gjeldende lover og regler.

Hvilke konsekvenser kan oppstå på grunn av kartleggingen og hvordan blir det fulgt opp?

Hvis kartleggingen med påfølgende samtale ikke avdekker alkoholproblematikk, skal den gravide roses for dette. Det er viktig at avhold opprettholdes gjennom hele svangerskapet. Dersom kartleggingen avdekker alkoholbruk som utgjør en risiko for fosteret, må dette følges opp og den gravide må tilbys støttetiltak så raskt som mulig. Dette må vurderes ut fra hver enkelt situasjon. Frivillig tiltak skal prøves først. Dersom alkoholinntaket er av en slik art at det er overveiende sannsynlig at fosteret blir født med skade, kommer meldeplikten til den kommunale helse og omsorgstjenesten til anvendelse. De kan vurdere tvangsinnleggelse med hjemmel i helse og omsorgstjenesteloven § 10-3 som trådte i kraft 1. januar 2012. Kapittel 10 i helse og omsorgstjenesteloven erstatter kapittel 6 i lov om sosiale tjenester. Se knappen "om TWEAK" – "velg gradering av hjelpebehov" for nærmere beskrivelse av oppfølging. Den nye kommunale helse- og omsorgstjenesteloven finner man på: www.lovdato.no/all/hl-20110624-030.html eller Arbeidsmanual for bruk av helse og omsorgstjenestelovens §§ 10-2 og 10-3. <https://www.rusfeltet.no/fag-og-politikk/arbeidsmanual-tvang/>

Ulike måter å bruke TWEAK på

TWEAK fylles ut av den gravide selv på venterommet eller under konsultasjonen. Hva som fungerer best vil være avhengig av kapasitet, rutiner, relasjonen mellom den gravide og fagpersonen. Det viktigste er at den gravide ikke føler seg iaktatt under utfyllingen, for å redusere underrapportering.

Skal jeg bruke det elektroniske skjema eller et papirskjema?

Du kan selv avgjøre om utfyllingen av TWEAK-skjemaet skal skje ved å bruke en elektronisk utgave (fyller inn skåren i etterkant) eller en papirutgave.

Elektronisk skjema

Bruk av den elektroniske versjonen av TWEAK med tilleggsspørsmål krever tilgang til internett. Denne versjonen av TWEAK, samt flere andre kartleggingsverktøy (AUDIT, Alcohol-E, DUDIT og DUDIT-E) ligger fritt tilgjengelig på nettsiden www.snakkomrus.no

Når du går inn i det elektroniske skjemaet, kan du klikke på knappen "om TWEAK" øverst til høyre på menylinjen. Her vil du få mer informasjon om skjemaet du er inne på.

Skåring

Etter at spørsmålene i TWEAK er besvart, blir scoren automatisk beregnet ved å trykke på knappen "beregne score".

Når du er inne i "score/tilbakemeldingsmodus", kan du når som helst gå tilbake til spørsmålene i skjemaet hvis det fremkommer endringer. Disse endringene blir automatisk generert inn i det aktive skjemaet.

Utskrifter

Du kan ta ulike utskrifter av skjemaet.

Knapp: Blankt skjema *skriver ut et ikke utfylt skjema, alkoholenheter og informasjonsskriv til den gravide*

Knapp: Gjeldende skjema *skriver ut det utfylte skjemaet*

Knapp: Utskrift *skriver ut den siden du har i skjermbildet*

Knapp: Liste over alkoholenheter *skriver ut en visualisert liste over alkoholenheter*

Lagring

Skjemaet skal ikke lagres i journal, men makuleres eller oppbevares anonymt til evt. statistisk bruk. Det føres på helsekortet og i journal at "TWEAK" er gjennomført, men skåren skal ikke føres inn. Hvis kartleggingen og påfølgende samtale resulterer i tiltak, dokumenteres det i den gravides journal med begrunnelse.

Papirskjema

Hvis du trykker på knappen "utskrifter" som ligger øverst til høyre på menylista får du tilbud om ulike valg. Dersom du velger "blankt skjema", får du utskrift av et blankt skjema, oversikt over alkoholenheter og informasjonsskriv som kan gis til den gravide.

Tykker du på knappen "Om TWEAK" får du tilgang til å laste ned PDF-dokumentet av skåringsmanualen. Du får også tilgang til dokumentet "gradering av hjelpebehov" "og råd til fagperson" og "informasjonsskriv"

Skåring

Det ferdige utfylte skjemaet kan skåres på flere måter. Du kan manuelt regne ut de aktuelle poengverdiene ved hjelp av skåringsmanualen. Du kan også taste inn svarene i det elektroniske skjemaet og deretter ta utskrift.

Lagring

Papirskjemaet makuleres etter at man har gjennomgått besvarelsene med den gravide evt. partneren. Skjemaet kan oppbevares, men kun til statistisk bruk.